

Őszinteség – megbékélés

Tanár / Diák segédlet

Bevezetés (1. dia)

Mai órákat kezdjük egy koktél elkészítésével, melynek hozzávalói ...

16 dkg puskapor

2 gyufaszál

egy kis szikra

... és BUMM ...

3 in 1 – őszinteség – megbékélés – béke (2. dia)

Az *őszinteség* egy olyan erény, mely képessé tesz bennünket az igaz megnyilvánulásra. Ami szóban az igazmondást; az önértékelésben pedig az alázatot jelenti. Az egészséges emberi kapcsolatok – házasság, barátság – feltétele.

Két barát között kialakult vita során kimondott őszinte szavak mindig elvezetik őket a tiszta, tüske nélküli megbékéléshez és a személyiségük fejlődését is lehetővé teszi.

A *megbékélés* tágabb értelemben az ellenségeskedő személyek közötti bocsánatkérés és megbocsátás, mely által a megbántott és vétkes felebarátok között helyreáll a *béke*.

Létrejön egy harmonikus állapot, amelyet az erőszak és a félelemnélküliség jellemez. A békét gyakran a háború ellentétéjeként értelmezzük. Míg a háború az erő uralmát jelenti, a béke az elismert jogét. A béke jelenti továbbá a háború befejezését, melyet békeszerződés zár le béketárgyalásokat követően, ahol a hadviselő felek megegyeznek egymás között vagy külső bírák vagy hatalmak közreműködésével. Az egész világon megvalósuló béke állapota pedig a világbéke.

Nézzük a mai koktélunkat ...

16 dkg puskapor – 1591-et írunk

2 gyufaszál – Habsburg Birodalom és Oszmán Birodalom a megbántott és vétkes felek egy kis szikra – a háború oka: Sziszek ostroma

és BUMM – fegyveres összecsapás a királyi Magyarország területén!

A háború előzménye (3. dia)

A drinápolyi békét (1568) követően a magyar és a török végvári vonal között állandósultak a portyák, betörések. Ezekből a rajtaütésekből bontakozott ki a 15 éves vagy hosszú háború (1591/1593 – 1606).

Háború oka – casus belli (4. dia)

A casus belli 1593. június 23-án a Sziszeket ostromló Haszán pasa Eggenberg és Auersperg császári generálisok általi szétverése volt. A formális hadüzenetet augusztus elején küldték meg Prágába, Szinán pasa vezíri kinevezését követően.

Válaszul I. (Habsburg) Rudolf (1576-1608) a pogányok elleni harc keresztényi kötelességétől is áthatva – elhatározta, hogy a birodalom erőforrásait a török elleni háborúra fordítja.

A háború hadi eseményeire és annak részleteire most nem térek ki, hiszen témánk szempontjából a konfliktus lezárásának körülményei, a megbékélés a lényeges.

A megbékélés - Zsitavtoroki béke – 15 éves háború lezárása (5. dia)

A Zsitva folyó torkolatában 1606. november 11-én I. Rudolf és I. Ahmed török szultán megbízottai között létrejött a zsitvatoroki béke.

A húsz esztendőre szóló szerződés garantálta a békeállapotot (tilos a várostromlás és a portyázás), továbbá a háború alatt az ellenség fogságába esett rabok kölcsönös szabadon bocsátását.

A béke értelmében Rudolf a szultánt fiául, ez pedig Rudolfot apjául fogadja. A béke kiterjed az összes osztrák tartományra, valamint Bocskaira és a tatárookra is. A béke évenkénti megerősítése során a két császár ajándékot küld egymásnak. Most ez alkalommal Rudolf 200.000 forint értékű ajándékot küld a szultánnak, ezzel mentesül az évenkénti adófizetés alól.

Ezzel lezárult a 15 éves (vagy hosszú) háborúnak nevezett nagy hadakozás.

A békeszöveget a császári biztosok, Bocskai megbízottjai és a törökök állították össze. A királyi megbízottak részéről jelen van **Batthyány Ferenc is Sopron főispánja, dunántúli főkapitány.**

Ki volt ő? Mit tudunk róla? (6. dia)

Batthyány Ferenc (1573-1625) tudománykedvelő kálvinista nagybirtokos, kinek édesapja Batthyány Boldizsár (1543-1590), édesanyja Zrínyi Dóra volt.

Hasonlóan sok magyarországi arisztokrata családhoz, a 16. század közepén a családfő, Boldizsár protestánssá vált. Kezdetben a lutheranizmussal szimpatizált, de 1559 és 1561 között Franciaországban tartózkodott, ahol tanúja volt a kezdeti hugenottaüldözéseknek. Így az erőszak láttán inkább a helvét, kálvinista irányzat felé fordult. A Batthyány – udvarban Boldizsár és később fia, Ferenc idején a kálvinisták voltak a hangadók. Ferenc halála után „evangélikus fordulatról” beszélnek; mivel Batthyány Ádám 1629-ben katolizál és 1640-ben Németújvárra hívja a ferenceseket.

Ferenc 1607. július 16-án veszi feleségül Lobkowitz-Poppel Évát.

1612-14-ben Szenczi Molnár Albert volt udvari prédikátora.

Már ifjú korától kitüntette magát a törökellenes harcokban. 1601-ben körmendi kapitány, 1605-től Sopron vármegye főispánja, a dunántúli hadak főkapitánya. 1606-ban pedig mint Rudolf király megbízottja részt vett a zsitvatoroki béke tárgyalásain. Érdemeiért adományba kapta Körmend várát és városát, fiai pedig bárói rangot nyertek.

Királyi főlovászmester, a nádori fellebbviteli törvényszék bírása volt.

1620-ban Bethlen Gáborhoz csatlakozott és a dunántúli felkelő hadak fővezéréként meghódította Köszeget. A harcot a nikolsburgi béke megkötése után is folytatta.

1625-ben halt meg.

Világbéke – ENSZ (7. dia)

A béke fogalmi meghatározásának lezárása során felvillantottuk a világbéke lehetőségét.

De van-e olyan szerevezett, mely ezt hivatott létrehozni, fenntartani manapság?

A II. világháború alatt nyilvánvalóvá vált, hogy összehangoltabb nemzetközi együttműködésre van szükség. Ezért 1942. január elsején létrejött az antifasiszta koalíció, melynek tagjai az USA, Nagy-Britannia, Szovjetunió, Kína voltak. Ekkor fogalmazzák meg az Egyesült Nemzetek Nyilatkozatát, melyet az említett államokon kívül még 22 állam aláírt.

Az antifasiszta koalíció tagjai elsőrendű feladatuknak az agresszorok lefegyverzését tekintették. Az Atlanti Charta és az Egyesült Nemzetek Nyilatkozata ezen túl egy békés

világrend megvalósításának szándékát is hangsúlyozta. Ezért a három nagyhatalom (USA, Nagy-Britannia és a Szovjetunió) már Teheránban megegyezett az ENSZ kiépítéséről. Ezt követően a jaltai találkozón Churchill, Rooseveltt és Sztálin megfogalmazták az ENSZ működési alapelvei és nemzetközi konferenciát hívtak össze San Franciscóba (1945. április-június) az alapokmány kidolgozására.

A konferencián véglegesítették és elfogadták a szervezet alapokmányát, melyet 1945. június 26-án 51 ország írt alá, és október 24-én lépett hatályba. (Ez a nap lett később az ENSZ napja.)

(8. dia) Főbb pontjai:

- a konfliktusok békés, diplomáciai úton való rendezése
- a nemzetek egyenjogúsága
- a béke fenntartásának célja
- az emberi jogok tiszteletben tartása
- a faji megkülönböztetés elvetése
- együttműködés a globális problémák megoldásában

A további tagfelvételek komoly politikai harcokat váltottak ki, és számos állam felvételére a hidegháború éveiben egyáltalán nem kerülhetett sor. Magyarország felvétele 15 másik országgal együtt 1955. december 14-én történt meg. Mára valóban az egész világot átfogó szervezetté (világszervezetté) vált (székhelye: Manhattan, New York), amely nélkülözhetetlen garanciája a világ békéjének.

(9. dia) A mai alkalommal nem csak helytörténeti csemegével igyekeztem szolgálni számotokra. A közelgő történelem érettségire való tekintettel az őszinteség, megbékélés és béke etikai fogalmakat a zsitvatoroki béke és az ENSZ alapokmányának tartalma alapján mutattam be.

Én így tanítom ...

Készítette: Simonné Prezenszki Erzsébet levéltáros

Levéltár – pedagógiai digitális tananyag